

מהדורת סיכומי גליון 37

סיכומי הדף - הידומי

רבי יחזקאל בן קרחא אומר: כל הלומד תורה ואינו חוזר עליה - דומה לאדם שחזרע ואינו קוצר. פנחס דרין צ"ט

מסכת עירובין ל - לו

דף ל

מה הכלל לשער שיעור ב' סעודות לעירוב?

כל שהוא ליפתן - כדי לאכול בו: לרבה בשר צלי,

כל שאינו ליפתן - כדי לאכול הימנו: בשר חי, לרב יוסף בשר צלי [שכך אוכלים פרסיים בלי לחם] (ונשאר בקושיא דפרסאי אינם רוב העולם), ביצים חיות (שתיים).

הצלת טומאת פתחים כשיש מת כעוג בבית

אם יש בבית עוג מלך הבשן מת, ולבית יש הרבה פתחים של ד"ט, כולם טמאים עד שיפתח אחת מהם כשיעור עוג, [דא"א להוציאו אותו אחרת] אבל אם יש פתחים קטנים ופתח א' של ד"ט, אינו טמא אלא אותה של ד"ט, דודאי שרק אותה ירחיבו ומשם יוציאו אותו, (ויתכן דזה אתיא ככו"ע).

מה משרביע, מה מזין, ומה גם לא מזין?

ה' מיני דגן משרביעים לכן נקראו 'מזון', שאר דברים מזינים, לכן הנודר "כל הזן עלי" אסור בכל דבר חוץ ממים ומלח שאינם מזינים.

מתי מותר לערב בדבר הנדור?

שבועה של אוכל כיכר זו: לכו"ע מערבין, [לא אסור על עצמו אלא האכילה (וראו לאכול לאחרים)]

כיכר זו עלי: לת"ק ור"א (א) ור"ה: אין מערבין [אסר עצמו גם בהנאת הכיכר], לר"א (ב): מערבין [הנאה דממילא לא אסר על עצמו \ מצוות לאו להינות ניתנו (ואין מערבין אלא לדבר מצוה)]

הקדשות: לכו"ע אין מערבין בהן, [אפי' הנאה דממילא אסורה, אסור לכל והוי סעודה שאינה ראויה].

למי בעינן שהסעודה תהיה ראויה (יין לנזיר ותרומה לישראל)?

לכו"ע: בעינן שתהא הסעודה הראויה לאכול מבעו"י, (ולכן מערבין לגדול ביו"כ)

להנניה אליבא דכו"ע: צריך להביא סעודתו וכל כלי תשמישו, (ואם הוצרך לדבר שלא עירב לא מהני)

לכו"ע: מערבין לנזיר ביין ולישראל בתרומה, [סגי שראוי לאחרים]

לסמוכוס: בעינן סעודה שראוי להתיר אותה, לכן יין לנזיר מהני, [מותר להישאל בשבת], אבל תרומה לישראל לא מהני, [אסור להישאל ע"ז בשבת כרבנן שדבר שגזרו על השבתים גם בכה"ש]. ולדידה בעינן סגי לערב לחולה ולזקן רק שיעור ב' סעודות שהוא יכול לאכול, (אבל רעבתן סגי ליה בסעודה בנונית, [דבטלה דעתו אצל כל אדם])

מקום הנחת העירוב

לת"ק: (אפי' אליבא דסמוכוס): לכהן בבית הפרס [יכול להיכנס ע"י ניפוח או דישא]

לר"י: אף בבית הקברות: [שיכול לילך בשידה ותיבה, דאיהו זרוק שמה אוהל (ויש מי שחולק בזה)], וכן לר"י מערבין לכהן טהור בתרומה טהורה (שלא הוכשרה או שנילושה במי פירות, ולוקחה בפשוטי כלי עץ [שלא יטמא הכלי], שאין בו טפח [שלא יאהיל הכלי על הקבר]) בקבר יחיד.

לחכמים: לא מהני דאסור ליהנות מן הקבר, [או משום דמצוות ליהנות ניתנו, או משום דניחא שהעירוב ישמר גם לאחר בין השמשות, ור"י חולק ע"ז]

דף לא

סיכום המשנה

מערבין בדמאי, [אפי' לסמוכוס, חזי ליה מיגו דאי בעי מפקר להו לנכסיה והוי עני, וראוי לו (וכשי' ב"ה)]

במעשר ראשון אפי' שנטלה ממנו רק תרומת מעשר (כשהפריש בכרי, שאז פטור מתרומה [מעשר מן המעשר]), ובמעשר שני והקדש שנפדו אפי' שלא נתן את החומש [אינו מעכב]

אבל לא מערבין בטבל אפי' דרבנן (עציץ שאינו נקוב), ולא במעשר ראשון שנטלה ממנו רק תרומת מעשר ולא תרומה גדולה כשהפרישו לאחר המירוח, ולא במעשר שני שפדאו על גב אסימון, [וצרת הכסף - שיש עליו צורה] ולא בהקדש - שחיללו על גב קרקע, [ונתן 'הכסף' וקם לו]

האם ניתן לעשות עירוב ע"י קטן וכדומה?

עירובי הצרות: מהני ע"י שהקטן יאסוף מהדיירים, [ל"צ מעשה קנין אלא דסגי בשותפות בעלמא]

אם אמר לאחר לקבלו ממנו - הרי זה עירוב.

עירובין תחומין: לא מהני ע"י שישלה אותו ביד חרש שוטה וקטן, או ביד כותי (אינו מודה בעירוב). [צריך מעשה קנין, וכל אלה לא ראויים לזה]

ואם אמר לאחר לקבלו הימנו, וראה שהביאו אותו לאחר, מהני, (אפי' ששלחו עם קוף), [בדרבנן סמכינן על החזקה שלליה עושה שליחותו, אבל בדאורייתא; לר"נ לא סמכינן, לרב ששת סמכינן שעד סוף היום ודאי עשה שליחותו, (אבל ב"ד ע' להלן)]

דף לב

אופנים בהם סומכין על השליחות לכו"ע? (ב"ד, כהנים, חבר)

א] משקרב העומר הותר החדש מיד, והרחוקים מותרים מחצות היום ואילך. [אין בית דין מתעצלין בו].

ב] האשה שיש עליה לידה או זיבה, מביאה מעות ונותנת בשופר, וטובלת ואוכלת בקדשים לערב. [אין ב"ד של כהנים עומדים משם עד שיכלו כל מעות שבשופר].

ג] האומר מלא לך כלכלה זה (קצוב) תאנים מתאנית:

אם הע"ה אמר לחבר: מעשרן דמאי,

ואם חבר אמר לע"ה, וחבר אחר שמע אותו: לרבי א"צ לעשר, [חזקה הוא על חבר שאינו מוציא דבר שאינו מתוקן מתחת ידו, ומעדיף לתרום שלא מן המוקף מאשר שיאכל ע"ה טבל ע"י].

לרשב"ג צריך לעשר, [לא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף אפי' אם יאכל ע"ה טבל ע"י].

מה נחשב שהוא ועירובו במקום אחד בכה"ש?

לרבי: אפי' שיש איסור דרבנן המונע ממנו להגיע אל העירוב (כגון שימוש באילן) [לא גזרו ע"ז בכה"ש]

לרבנן: דווקא כאשר אין שום איסור להגיע אל העירוב,

נתנו באילן

אם האילן ברה"י ושם מקום שביתתו: לכו"ע מהני.

אם האילן ברה"ה ונתכוון לשבות שם למטה, והניח עירובו למעלה מי"ט אינו עירוב, למטה, הר"ז עירוב, [אף דאיכא איסור שימוש באילן ואיסור הוצאה מכרמלית לרה"ה, אתיא כרבי דלעיל].

וכ"ז כשהאילן לא עמד בעיבורה של עיר, וגם אין העירוב מונח על האילן בקירוב ד"א מעיקרו, שהוא מקום שביתתו, [דאל"ה העיר כולה או ד' אמותיו חשובים מדרבנן כרה"י, ואפי' עירובו למעלה מי"ט, מהני]

(ואינו יכול להביא את עירובו באילן למעלה מי"ט מעל למקום שביתתו, (ואז יהיה הוא ועירובו במ"א לפי מה שהקילו שד' אמותיו חשובות שה"י), דחלק האילן שבין מקום העירוב למקום שביתתו דבוח ט' ומכתפים עליו ודינו כרה"ה, ונמצא שהוא כמושיט מרה"י לרה"ה דרך ר"ה)

נתנו בבור, עמוק הרבה [שהוא רה"י, דרה"י יורד עד לתהום], אפי' ששוכת למעלה בכרמלית, מהני.

נתן העירוב בכלכלה שבראש האילן לכו"ע מהני, מדוע? (הרי יש כאן הוצאה מרה"י לרה"ה, היות והוא שובת למטה בריחוק ד"א מהעירוב) **לרבינא** איירי שתלאו באילן שלא היה בו ד"ט, והכלכלה משלימה את הד"ט*, [דאף דכשהעירוב למעלה מ"ט בעינן להניח את העירוב ע"ג מקום ד"ט, (כשי"י ר"י) מ"מ חוקקים להשלים עם הכלכלה (כשי"י ר"מ), ואין כאן איסור השתמשות באילן דהא איכא כלכלה והו"ל צדדים].

לר' ירמיה אפי' שיש באילן שיש בו ד"ט (והוא רה"י) אם נתנו בכלכלה מהני, [הואיל' יכול להטות את הכלכלה למטה במקום שבינתו בלי לעקור אותה ממקום תלייתה].

(ומו"מ לדידי לא אמרי' שיחול עירוב כשלא הביא אותו למקום שבינתו, 'הואיל' ואי בעי מייתי לה, [דגורין אטו יו"ט שחל להיות אחר השבת שא"י להביא את העירוב], וכן לא אמרי' 'הואיל', במגדל מסומר שא"י לזוז, או במגדל גדולה שאם יטנה, יצא מד"א)

***מדוע אין הכלכלה שבראש האילן הנ"ל נחשבת רה"י?** (הרי חוקקים להשלימה לד"ט),

הואיל ואין למטה באילן ד"ט, וגם לר' ברי' שסובר שטרסקל בראש קנה חשיב רה"י [ולא אכפת לן מבקיעת גדיים], מ"מ בכלכלה הנ"ל כיון ששאינן בה ד"ט, לא אמרי' 'גוד אחית', כיון שצריך לומר גם 'חוקקים' כדי לעשותו מקום ד"ט.

דף לד

נתנו בראש הקנה או בראש הקונדס

רק אם הקנה תלוש ונערך – מהני. אבל אם הוא מחובר אינו עירוב [אפי' לרבי גורין שמא יקטום אפי' בבה"ש], **אבל** על עוזרדין מותר לשבת בשבת [כיון שהם רכים לא גורין שמא יקטום],

(**יוצא**) **בקנה** גזרו אפי' לרבי בבה"ש, **באילן** לרבי לא גזרו בבה"ש, **בעורדין** גם בשבת מותר).

'קידה' מין ירק, 'קידה לבנה' לחוד. (ונ"מ לכלאים בכרם)

מתי עירוב הסגור במגעול במגדל מועיל?

לת"ק: מועיל, (א. רק ביו"ט במגדל של לבנים המסודרות זעג"ז אליבא דר"מ שמותר לפותחה, ב. במגדל של עץ ואין איסור סתירה [דכלי היא], ג. נעול ורק ע"י סכין ניתן לפתוח, ומתיר לטלטל הסכין לזוה)

לר"א: לא מועיל, (א. אוסר לפותחה אפי' באופן הנ"ל, ב. במגדל של עץ ואוסר לסתירה [דכאוהו הוא], ג. אוסר לטלטל הסכין לתשיש זה, דאין כלי ניטל אלא לצורך תשישו).

נמצא המפתח

לת"ק: בשבת בין בעיר בין בשדה - אין עירובו עירוב [אסור להביאו],

לר"א: (דברייתא ע"י רש"י): בעיר - עירובו עירוב [דגגות קרפפיות וחצרות רשות אחת הם], בשדה - אין עירובו עירוב, [כשי' רבנן שגזרו על שבתים בבה"ש].

דף לה

מתי זב המקיש ע"ג שידה מטמא אותה? (ל"ש אוהל ל"ש כלי)

הסיטה מחמת כחו - לכו"ע טמא,

הכה על הקרקע וניסט מחמת הרעדה - לכו"ע טהור,

הקיש עליהם ורעדו, (ולא הוסטו): **לת"ק**: טמא, [חשיב היסט], **לר"ש ור"נ**: טהור [לא חשיב היסט].

מתי מחמירים בספק ומתי מקילים?

שי' ר"מ:

א [בטמא שירד לטבול, וספק טבל ספק לא טבל:

בטומאה דאורייתא: ספיקו טמא, [העמד אותו על חזקת טמא], [מה עם חזקת המקווה?]

בטומאה דרבנן: (אכל אוכלים טמאים, בא ראשו ורובו במים שאובים) ספיקו טהור, [מקילים אפי' נגד חזקה],

ב [בטומאה שנגע באחד בלילה וא"י אם היה חי אותו מת כשנגע בו, טהור, [לרבה: העמד אדם על חזקת טהרתו], **ולרבא**: אפי' שהיה כאן ב' כיתי עדים המכחישים זא"ז, טהור [יש ב' חזקות לטהר, א. חזקת טהרת האדם, ב. חזקת חיות של המת, ובכה"ג מעמידים על חזקה על נגד עדים]

ג [בתחומין ספק נגלגל חוץ לתחום* או נפל עליו הגל* או נשרף או נטמא בבה"ש:

לרבה: כשיש ב' כיתי עדים המכחישים זא"ז, אם נטמאה העירוב מבעו"י או לא, מחמיר, [בספיקא דתו"ת לא מעמידים העירוב על חזקת], ובספק רגיל כשר, [מעמיד

אותו על חזקתו].

שי' ר' יוסי:

בטמא שספק טבל ספק לא טבל, אפי' בטומאה דרבנן טמא, מטמא, [לתי' א': כי לטומאה יש עיקר מה"ת, לתי' ב': בשם עצמו, (והוא אוסר גם במקוה), לתי' ג': העמד טמא על חזקתו כי יש רק חזקה לחומרא]

בתחומין: מיקל, [לתי' א': אין לעירוב עיקר מן התורה, לתי' ב': בשם רבו, (ורבו מטהר גם בטומאה), לתי' ג': בעירוב יש חזקה לחומרא (העמד אדם על חזקתו של עירב) וחזקה לקולא (העמד תרומה על חזקתה של נטמאת)], (**אבל** כשאין חזקה, כגון עירב ספק בתרומה טהורה ספק בטמאה, וכ"ש ספק נתקנו הפירות ספק לא, אוסר, כי אין שם חזקה).

***בנתגלגל** מיירי שנתגלגל חוץ לד"א, דאל"ה כיון שיש לו ד"א, הר"ז מובלע בתחומו.

בנפל עליו גל, לרבי מיירי דלא מצי שקיל אלא במרא וחצינא, דלא"ה אין כאן איסור דרבנן והותר בבה"ש,

דף לו

היו לפניו שתי ככרות, אחת תרומה טמאה ואחת טהורה. ועירבו לו בשניהם, (וא"י איזה מהם טהורה) אינו עירוב [בעינן סעודה הראויה מבעוד יום, וליכא]

עירב עם כיכר ספק קדוש

ככר זו היום חול ולמחר קדש - עירובו עירוב. [מספיקא לא נחתה עליו קדושה, והאיכא סעודה ראויה].

היום קדש ולמחר יתחלל על מעות - אין עירובו עירוב. [מספיקא לא פקעה ליה קדושתו, וליכא סעודה הראויה]

לגין שהוא טבול יום, שיש בו מעשר טבל, (ואם יפריש ממנו תרומת מעשר עכשיו תטמא מהלגין). לכן אומר הרי זה תרומת מעשר לכשתחשך, ואם רוצה לעשות עירובו עם זה, לא מהני, [לרבא: ה"ט משום שסוף היום קונה עירוב, לר"פ: ה"ט משום שאין כאן סעודה הראויה מבעו"י].

האם יש ברירה או לא ומתי?

לענין עירוב:

לת"ק ור"י במשנה: יש ברירה, (בין לחכם שא"י היכן יבוא בשבת, בין לב' חכמים שא"י לאזיה מהם ילך בשבת*, בין כשיש מלמד תינוקות מצ"א וחכם בצד שני ורוצה לחכם דווקא, וכן כשרוצה לברוח מן העכו"ם, או ללכת אצל שר עכו"ם לצעוק לפניו),

לאזי בשם ר"י בברייתא: אין ברירה, ולכן אם עירב לב' חכמים לא מהני, **וכן** כשאמר להמשה: 'הריני מערב על איזה מכם שארצה', אם החליט רק משחשיכה – לא מהני, או כשעירב לעצמו לכל שבתות השנה והחליט רק משחשיכה ששובת במקום עירובו, לא מהני. **אבל** אם עירב לחכם אחד וכבר הגיע בב"ש אלא שהלה לא יודע, מהני. [כבר הוברר מאתמול]

וואם אחד מהחכמים רבו

לת"ק: יכול ללכת גם אצל השני [לא אמרי' הוברר שעירב לרבו, כי לפעמים ניהא לו יותר בשני]

לר"י: ילך דווקא לרבבו [הוברר שדואי עירב לרבו]

לרב צריך למחוק את המשנה, כי מלבד 'איו', יש עוד משנה שבה ר"י סובר שאין ברירה (ב' לוגין שאני עתיד להפריש, דלא מהני לר"י)

לעולא אין למחוק את המשנה כי אינו גורס במשנה דב' לוגין שר"י אוסר, אלא יש למחוק את 'איו'.